

Repere metodologice pentru aplicarea curriculumului la clasa a XII-a în anul școlar 2024-2025

Disciplina: Limba și literatura română

BUCUREȘTI, 2024

Notă: Prezentul document este aplicabil la toate clasele a XII-a învățământ profesional special, indiferent de domeniul de pregătire profesională.

I. INTRODUCERE

PREMISE PENTRU APLICAREA CURRICULUMULUI LA CLASA A XII-A, ÎN ANUL ȘCOLAR 2024-2025

Aplicarea curriculumului la clasa a XII-a, în anul școlar 2024-2025, în contextul parcurgerii programelor școlare în mediul online și hibrid din anii anteriori, generează măsuri care vizează posibile achiziții deficitare cauzate de parcurgerea nesatisfăcătoare a programei, structurarea deficitară a competențelor, neajunsuri ale procesului de evaluare inerente învățării la distanță. Dacă s-a realizat o armonizare a programei școlare pentru clasa a IX-a, a X-a și a XI-a cu programa școlară pentru gimnaziu, este necesară continuarea acestui proces și în privința programei pentru clasa a XII-a.

Reperete metodologice pentru aplicarea curriculumului la clasa a XII-a la disciplina **Limba și literatura română**, au ca scop facilitarea demersului instructiv-educativ din *învățământul profesional special* în anul școlar 2024-2025. Programa pentru disciplina Limba și literatura română, clasa a XII-a învățământ profesional special, conform planului-cadru de învățământ, are alocate 2 ore/săptămână în trunchiul comun (TC).

Disciplina **Limba și literatura română** are un rol deosebit de important în formarea personalității elevilor, în formarea unor deprinderi și abilități necesare „pentru a face față cerințelor **societății și economiei bazate pe cunoaștere** și pentru a le facilita accesul post-școlar la învățarea pe toată durata vieții” (*Memorandumul asupra învățării permanente*, 2002).

Studiul *Limbei și al literaturii române* are de asemenea o contribuție esențială la formarea unei personalități autonome a elevilor, capabile de discernământ și de spirit critic, apte să-și argumenteze propriile opțiuni, dotate cu sensibilitate estetică și având conștiința propriei identități culturale.

Actualele programe școlare traduc la nivelul unei discipline de studiu, o perspectivă specifică a interconectării competențelor-cheie. Astfel, ideea subsecventă tuturor programelor este aceea că fiecare disciplină are o contribuție la structurarea profilului de formare centrat pe competențele-cheie și că toate aceste contribuții trebuie să fie convergente. Acest lucru trebuie să se întâmple pentru simplul motiv că o competență-cheie nu se dezvoltă izolat și nu este apanajul unei anumite discipline.

De exemplu, competența de comunicare în limba maternă nu se formează doar la orele de Limbă română, ci fiecare disciplină din planul cadru poate avea contribuțiile sale valoroase. Nu suntem pe un teritoriu clar delimitat, ci într-o paradigmă modernă, în care fiecare disciplină are responsabilitatea și mijloacele specifice de a contribui la dezvoltarea competențelor din profilul de formare.

Limba și literatura română este o disciplină complexă, care cuprinde, în manieră integrată, trei componente:

- **componenta lingvistică**, aparținând științelor limbii, care asigură uzul corect, conștient și eficient al limbii;

- **componenta interrelațională**, aparținând științelor comunicării, care favorizează inserția socială a individului;

- **componenta estetică și culturală**, aparținând literaturii, ca artă a cuvântului, care asigură dezvoltarea complexă a personalității umane.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate, formate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte particulare diverse.

Competențele-cheie dezvoltate în gimnaziu, la disciplina limba și literatura română, în principal, sunt:

- **comunicarea în limba maternă;**
- **sensibilizare și exprimare culturală.**

Elevii care încep clasa a XII-a în anul școlar 2024 – 2025 au structurate/ar trebui să aibă structurate competențele de *comunicare în limba maternă* (limba și literatura română) și de *sensibilizare și exprimare culturală*, conform documentului intitulat Profilul de formare al absolventului, elaborat de Institutul de Științe ale Educației (ISE).

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei Limba și literatura română pentru învățământul profesional special, dizabilități intelectuale ușoare și moderate, orientează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu școlar.

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în receptarea și în producerea mesajelor în diferite situații de comunicare
2. Folosirea modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare
3. Argumentarea în scris și oral a unor opinii în diverse situații de comunicare

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate în funcție de potențialul elevilor cu dizabilități intelectuale ușoare și moderate. Acestea constituie modalități de organizare a activităților didactice, bazându-se pe diferențiere și individualizare. Astfel, fiecare cadru didactic are posibilitatea de a selecta din multitudinea exemplelor de activități de învățare pe acelea care corespund cu caracteristicile individuale și de grup ale elevilor clasei.

Conținuturile de învățare sunt accesibile posibilităților de înțelegere ale elevilor cu dizabilitate mintală ușoară și moderată. Ele sunt orientative, putând diferi de la o clasă la alta și cu un grad de complexitate în limitele posibilităților de asimilare a cunoștințelor și de formare a deprinderilor, păstrându-se principiul interdisciplinarității. De aceea, pot fi învățate cu ușurință și cu plăcere, conținutul lor fiind adecvat nivelului de înțelegere și operare a elevilor.

Paradigma prezentelor repere metodologice este una comunicativ-funcțională, incluzând atât noțiuni simple de limbă, cât și unele compuneri – corespondență și cu destinație oficială, care îi vor ajuta pe elevi în perspectiva dezvoltării relațiilor interumane, sociale și profesionale.

Domeniile în care vor fi contextualizate activitățile de învățare pentru studierea limbii și a literaturii române în clasa a XII-a sunt:

- I. Literatură;
- II. Limbă și comunicare.

Studierea de către elevi a limbii române contribuie atât la formarea și dezvoltarea vorbirii acestora ca mijloc de comunicare, la asimilarea unei game bogate și variate de cunoștințe, cât și la precizarea / lărgirea treptată a cercului de reprezentări și noțiuni.

Pe lângă deprinderile de exprimare orală și comunicare independentă, elevii cu dizabilitate mintală ușoară și moderată din învățământul special trebuie să dobândească și deprinderi de citire-scriere corectă, în ritm propriu, care îi vor ajuta să se adapteze mai ușor la cerințele vieții cotidiene.

Formarea deprinderilor de citire și scriere la aceștia rămâne un proces complex ale cărui baze se pun în ciclul primar, însă procesul consolidării și mai ales procesul perfecționării lor este continuat în ciclul gimnazial.

Recomandăm valorificarea tuturor experiențelor de învățare ale elevilor, integrând cele trei dimensiuni ale educației (formală, nonformală și informală), în manieră complementară.

În procesul de aplicare a curriculumului la clasa a XII-a învățământ profesional special, se va ține cont de următoarele elemente:

- structura sistemului de învățământ profesional din învățământul de masă și special din România;
- curriculumul parcurs de elevii cu cerințe educaționale speciale din învățământul special în clasele de gimnaziu;
- reperele impuse prin planurile cadru de învățământ în vigoare;
- asigurarea coerenței interdisciplinare, precum și a coerenței dezvoltării curriculare între nivelurile gimnazial și liceal ale sistemului de învățământ național;
- centrarea pe formarea/dezvoltarea de competențe ale elevului, ca subiect al activității de predare-învățare-evaluare;
- documentele europene privind achiziționarea competențelor cheie în cadrul învățământului obligatoriu;
- necesitatea de a oferi prin curriculum un răspuns mult mai adecvat cerințelor sociale, exprimat în termeni de achiziții finale ușor evaluabile la disciplina Limba și literatura română, care să asigure inserția pe piața muncii, cât și integrarea în societate a viitorilor absolvenți.

Profesorul este direct implicat în demersul personalizat de proiectare a activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul disciplinei și cu particularitățile de vârstă ale elevilor, dar și ținând cont de aspecte concrete de individualizare a învățării. Și aceste precizări implică deconstruirea unor prejudecăți.

De fapt, profesorul are libertatea contextualizării reperelor metodologice și proiectării unor parcursuri de învățare personalizate; de exemplu, profesorul are întreaga libertate în a stabili activitățile de învățare (preluând exemplele oferite de programă, modificându-le sau stabilind altele), astfel încât acestea să asigure un demers didactic adecvat situației concrete de la clasă.

Profesorul va lua ca reper nevoile reale ale elevilor, adaptându-și demersurile didactice în funcție de acestea. Finalitățile disciplinei se pot realiza eficient prin centrarea pe procesul învățării, pe activitatea elevului. Profesorii au libertatea de a selecta atât metodele pe care le consideră cele mai adecvate pentru atingerea finalităților vizate, cât și textele pentru studiu. Conținuturile din domeniul limbii vor fi selectate în funcție de nivelul achizițiilor elevilor, astfel încât să vizeze folosirea corectă și adecvată a elementelor de construcție a comunicării în mesaje, orale și scrise, produse de elevi.

În ceea ce privește producerea de mesaje scrise și orale se vizează competențe procedurale care să poată fi transferate în contexte diverse (rezumare, analiză, comparare, argumentare, descriere etc.). Textele ficționale și nonficționale vor fi folosite ca mijloace pentru formarea deprinderilor de receptare, care să poată fi aplicate adecvat și la lectura altor texte de același tip. O eficiență sporită a învățării decurge și din tipurile de evaluare folosite în procesul didactic. Este recomandabil să se folosească în mod adecvat scopurilor educaționale toate tipurile de evaluare: evaluare inițială, evaluare continuă și evaluare sumativă; evaluare de proces, de produs și de progres.

De asemenea, pentru a face învățarea mai atractivă pentru elevi, se pot folosi metode și instrumente complementare de evaluare: observarea sistematică a comportamentului elevilor, investigația, referatul, proiectul, portofoliul, autoevaluarea.

În concluzie, prin complexitatea structurală și de conținut, disciplina limba și literatura română contribuie la formarea și la dezvoltarea competențelor-cheie, fiind esențială în procesul de învățare pe toată durata vieții.

Demersul didactic bazat pe rezultatele învățării trebuie să sprijine corelarea dintre nevoile de competențe ale pieței muncii și oferta din educație și formare, în același timp facilitând validarea învățării rezultate din diferite contexte. Punând accentul pe ceea ce știe, poate face și înțelege un elev/tânăr cu cerințe educaționale speciale, achizițiile obținute la finalul învățământului profesional la disciplina Limba și literatura română trebuie să ajute la deschiderea acestuia să-și găsească calea într-o lume din ce în ce mai complexă și diversă.

Nivelul de școală profesională specială corespunde ciclului inferior al liceului special și presupune parcurgerea în patru ani școlari a conținuturilor care se parcurg în patru ani la nivelul liceal special, drept care le revine profesorilor libertatea și responsabilitatea de a selecta distribuția temelor din programa în vigoare, pe parcursul celor patru ani școlari astfel încât, până la sfârșitul ciclului inferior al liceului, acestea să fie abordate în totalitate.

II. PLANIFICAREA CALENDARISTICĂ

Planificarea calendaristică este un document proiectiv care permite asocierea elementelor programei (competențe specifice și conținuturi), în cadrul unităților de învățare. Acestea le sunt alocate unități de timp (număr de ore și săptămâni) pe care profesorul le consideră optime pe parcursul unui an școlar. Documentul de referință pentru elaborarea planificării calendaristice este programa școlară.

Elaborarea planificării calendaristice presupune parcurgerea următoarelor etape:

- consultarea programei școlare pentru învățământul gimnazial și sesizarea elementelor, fie insuficient structurate/neabordate, fie deja predate/învățate, în raport cu programa;
- anticiparea unor eventuale probleme de învățare în contextul identificării unor discontinuități între achizițiile potențiale la sfârșitul clasei a XI-a și cele așteptate la nivelul clasei a XII-a;
- realizarea de conexiuni între componentele estimate a fi insuficient asimilate/neasimilate și programă;
- includerea unei perioade la începutul anului școlar pentru realizarea unei evaluări inițiale temeinice și ajustarea planificării inițiale pe baza rezultatelor evaluării;
- asocierea competențelor specifice și a conținuturilor incluse în programa școlară;
- stabilirea unităților de învățare;
- stabilirea succesiunii în care sunt parcurse unitățile de învățare;
- alocarea bugetului de timp pentru fiecare unitate de învățare.

Potrivit planurilor-cadru de învățământ în vigoare, disciplinei Limba și literatura română îi sunt alocate trei ore pe săptămână în trunchiul comun, la nivelul învățământului profesional special.

Activitățile de învățare propuse nu trebuie să îngreuneze libertatea profesorului de proiectare a demersului didactic urmărit pentru atingerea competențelor generale și specifice ale disciplinei. Astfel, profesorul poate:

- să schimbe ordinea parcurgerii elementelor de conținut
- să grupeze în unități de învățare, în diverse moduri, elementele de conținut cu respectarea logicii interne de dezvoltare a conceptelor
- să aleagă sau să organizeze activități de învățare adecvate condițiilor concrete din clasă

Conținuturile propuse în continuare pentru achiziționarea de cunoștințe și dobândirea de competențe la disciplina Limba și literatura română pentru elevii din învățământul profesional special sunt orientative, profesorul având libertatea de a selecta unele în favoarea altora, de a aloca un număr mai mic sau mai mare de ore în funcție de specificul/profilul/specializarea profesională și de nivelul achizițiilor anterioare.

Conținuturile învățării sunt grupate în două domenii:

I. Literatură

II. Limbă și comunicare.

În alegerea textelor se va ține seama, în plus față de criteriile indicate la fiecare modul de conținuturi, de următoarele criterii generale:

- **accesibilitate** în raport cu nivelul dezvoltării intelectuale și de cultură generală a elevilor;
- **atractivitate**;
- **valoare**;
- **volumul de lecturi** propuse pe parcursul întregului an școlar în raport cu timpul disponibil.

II. Limbă și comunicare

Studiul limbii române se axează pe două coordonate principale:

(a) *normativă* și

(b) *funcțională*, având ca obiectiv formarea la elevi a unor deprinderi de a folosi limba română corect, adecvat și eficient în producerea și receptarea textelor orale și scrise.

Abordarea conținuturilor propuse se va face în ordinea aleasă de profesori, integrându-le acolo unde consideră că au eficiență didactică. Se recomandă, pentru studiul limbii române, folosirea, de preferință, a textelor selectate pentru domeniul **Literatură**, dar și a unor texte de limbă vorbită.

În funcție de cunoștințele elevilor se vor actualiza și consolida noțiunile de fonetică, vocabular, morfologie, sintaxă și stilistică dobândite în gimnaziu.

Aspectele teoretice vor fi reduse la strictul necesar, în favoarea aplicațiilor practice.

Conținuturile din domeniul **Limbă și comunicare** pot fi abordate aplicativ atât în receptarea textelor literare sau nonliterare, cât și în producerea de texte diverse. Practica rațională a limbii vizează sesizarea rolului elementelor de construcție a comunicării și folosirea corectă a acestora în propria comunicare.

Demersul didactic pentru clasa a XII-a, în anul școlar 2024 – 2025 se va proiecta având în vedere armonizarea celor două programe (programa pentru clasele V – VIII și programa pentru clasa a XII-a), structura anului școlar și rezultatele evaluării inițiale. Conform OME nr. 3694/01.02.2024, privind structura anului școlar 2024—2025, acesta are 36 de săptămâni de cursuri, dintre care o săptămână alocată pentru Programul național „Școala altfel” și o săptămână pentru Programul „Săptămâna verde”. Anul școlar este organizat pe intervale de cursuri și intervale de vacanță :

Interval	Cursuri/vacanță	Perioadă
1.	cursuri	9 septembrie-25 octombrie 2024
	vacanță	26 octombrie-3 noiembrie 2024
2.	cursuri	4 noiembrie-20 decembrie 2024
	vacanță	21 decembrie 2024-7 ianuarie 2025

4.	cursuri	8 ianuarie-7/14/21 februarie 2025
	vacanță	O săptămână (decizia inspectoratelor școlare județene/al municipiului București) în perioada 10 februarie - 2 martie 2025
5.	cursuri	17 februarie/24 februarie/5 martie-17 aprilie 2025
	vacanță	18 aprilie-27 aprilie 2025
6.	cursuri	28 aprilie-20 iunie 2025
	vacanță	21 iunie-7 septembrie 2025

Configurarea unităților de învățare în cadrul planificării nu ar trebui să fie influențată de durata unui interval de cursuri (de exemplu, o unitate de învățare poate sau nu să se încheie la finalul perioadei de cursuri).

Proiectarea demersului didactic se realizează prin raportare la programa școlară și presupune următoarele etape:

- lectura integrală și personalizată a programei școlare;
- elaborarea planificării calendaristice;
- proiectarea unităților de învățare.

Activitatea de proiectare didactică necesită ca profesorul să aibă o bună cunoaștere a programei școlare, prin:

- lectura integrală a programei școlare – care presupune ca profesorul să citească toate componentele programei școlare și să înțeleagă structura și logica internă a acesteia, rolul fiecărei componente, fără a se limita numai la lista de conținuturi sau numai la lectura programei pentru clasa a XII-a (în cazul de față);
- lectura personalizată a programei școlare – care necesită contextualizarea aplicării programei școlare la specificul elevilor și al contextului școlar, prin: alegerea activităților de învățare, stabilirea succesiunii unităților de învățare, definirea alocărilor orare asociate temelor.

Planificarea calendaristică este un document proiectiv care permite asocierea elementelor programei (competențe specifice și conținuturi), în cadrul unităților de învățare. Acestea le sunt alocate unități de timp (număr de ore și săptămâni) pe care profesorul le consideră optime pe parcursul unui an școlar. Documentul de referință pentru elaborarea planificării calendaristice este programa școlară.

Elaborarea planificării calendaristice presupune parcurgerea următoarelor etape:

- stabilirea asocierilor și a corespondențelor dintre competențele specifice și conținuturile programei școlare (Prin ce conținuturi se pot realiza competențe specifice?);
- stabilirea unităților de învățare, respectând prevederile din programa școlară și logica disciplinară (Care sunt unitățile majore ce vor fi vizate prin învățarea elevilor?);
- stabilirea succesiunii de parcurgere a unităților de învățare (Care este succesiunea logică a unităților de învățare, în structura anului școlar?);
- structurarea parcursului (Planificarea calendaristică acoperă integral programa școlară? Se asigură raportarea corectă la structura modulară a anului școlar 2024-2025? Timpul alocat fiecărei unități de învățare este suficient? Parcursul planificat este eficient și adecvat elevilor cărora se adresează? etc.).

Planificarea calendaristică cuprinde următoarele elemente:

- *Unități de învățare* (sunt identificate de profesor în programa școlară);
- *Competențe specifice* (se precizează numărul criterial al competențelor specifice din programa școlară, corelate cu unitățile de învățare);

MINISTERUL EDUCAȚIEI
CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE
ÎNVĂȚĂMÂNT PROFESIONAL SPECIAL

- *Conținuturi* (se menționează titluri/teme selectate din conținuturile programei școlare, care se subsumează fiecărei unități de învățare);
- *Număr de ore alocate* (numărul de ore este stabilit de către profesor);
- *Perioada calendaristică* (se precizează săptămâna sau săptămânile în care vor fi abordate temele);
- *Observații* (se menționează aspecte specifice care țin de aplicarea planificării calendaristice).

Ținând cont de conținuturile prevăzute în programele școlare în vigoare din învățământul de masă și din învățământul special, în funcție de gradul și tipul de dizabilitate al elevilor cu cerințe educaționale speciale din învățământul special propunem următorul model de planificare calendaristică la clasa a XII-a:

PLANIFICARE CALENDARISTICĂ ANUALĂ
ANUL ȘCOLAR 2024-2025

Unitatea școlară:

Profesor:

Aria curriculară: **LIMBĂ ȘI COMUNICARE**

Disciplina: **LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ**

Clasa: a **XII**-a

Nr. ore alocate: **2 ore/săpt.** (TC); 2 ore x 30 săptămâni – 60 de ore

Structura anului școlar 2024-2025 aprobată prin OME nr. 3694/01.04.2024

Modulul 1 – 09 septembrie 2024 - 25 octombrie 2024; 7 săptămâni x 2 ore = 14 ore/modul

Modulul 2 – 4 noiembrie 2024 - 20 decembrie 2024; 7 săptămâni x 2 ore = 14 ore/modul

Modulul 3 – 8 ianuarie 2025 - 7 februarie 2025; 5 săptămâni x 2 ore = 10 ore/modul

Modulul 4 – 17 februarie 2025 - 17 aprilie 2025; 9 săptămâni x 2 ore = 18 ore/modul

Modulul 5 – 28 aprilie 2025 - 13 iunie 2025; 2 săptămâni x 2 ore = 4 ore/modul

În săptămânile 31 – 35 – are loc practica comasată.

Clasa a XII-a ÎNVĂȚĂMÂNT PROFESIONAL SPECIAL — filiera tehnologică

- 30 de săptămâni de pregătire teoretică și pregătire practică;
- 5 săptămâni de stagii de pregătire practică.

Nr. crt.	Unitatea de învățare	Competențe specifice	Conținuturi asociate	Activități de învățare	Termen	Nr. ore	Metode didactice, strategii	Instrumente si tehnici de evaluare
1.	Evaluare inițială	Recapitularea principalelor noțiuni de teorie literară, de limbă și comunicare însușite în clasa a XI-a (tipuri de texte, noțiuni de vocabular, elementele comunicării verbale etc.) Test inițial Discutarea testului		-exerciții recapitulative de vocabular: sinonime, antonime, omonime, cuvinte polisemantice; -exerciții de analiză și interpretare a unor elemente de teorie literară (acțiune, conflicte, etc.)	S1	2	Conversația euristică, Explicația,	Test inițial

MINISTERUL EDUCAȚIEI
CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE
ÎNVĂȚĂMÂNT PROFESIONAL SPECIAL

2.	Perioada interbelică: curente culturale	3.2. Dezvoltarea unei viziuni coerente asupra fenomenului cultural românesc. 3.3. Analiza unor conexiuni între literatura română și cea universală. 3.4. Selectarea unor tehnici adecvate de documentare și cercetare a unei teme. 1.3. Folosirea adecvată a strategiilor de comunicare orală în monolog și dialog, în vederea realizării unei comunicări eficiente și personalizate.	I. <u>Curente culturale/ literare românești în context european:</u> □ <i>Modernismul</i> - conceptul modern de poezie; curente literare și culturale moderniste; modernismul în literatura română interbelică.	Exerciții de documentare, de identificare a caracteristicilor poeziei moderne, de formulare a unor opinii personale, de redactare a unor fișe de lucru, materiale documentare asupra unei epoci, a unui curent literar și de structurare a unei expuneri pe o temă dată.	S2-S3	4	Conversația euristică, Investigația, Explicația, Expunerea. Conversația euristică	Test inițial
3.	Perioada interbelică: poezia	1.1. Aplicarea achizițiilor lingvistice în receptarea mesajelor orale și scrise, cu explicarea rolului acestora în reliefa mesajului. 2.1. Adecvarea strategiilor de lectură la specificul textelor literare studiate, în vederea înțelegerii și interpretării personalizate. 4.2. Compararea și evaluarea unor argumente diferite în vederea formulării unor judecăți de valoare. 1.4. Utilizarea adecvată a tehnicilor de redactare.	I. Texte aparținând următorilor poeți interbelici: Lucian Blaga, Tudor Arghezi. II. Interpretări și judecăți de valoare exprimate în critica și în istoria literară. III. Etapele redactării unor lucrări precum analiza, comentariul, eseul structurat și nestructurat. IV. Trăsături ale curentelor literare oglindite în texte.	Exerciții de analiză literară, de formulare a interpretărilor personale. Redactarea unor texte (analiza, comentariul, eseul argumentativ)	S 4-12 S13-14 Practică comasată	18	Lectura explicativă Lectura critică Conversația euristică Problematizarea Investigația Explicația Exercițiul	Teme de rezolvat în clasă și acasă Eseul structurat
		3.2. Dezvoltarea unei viziuni coerente asupra fenomenului cultural românesc. 3.3. Analiza unor conexiuni între literatura română și cea universală. 3.4. Selectarea unor tehnici adecvate de documentare și cercetare a unei teme	<u>Curente culturale/ literare românești în context european:</u> □ <i>Tradiționalismul</i> – conceptul; caracteristici, reprezentanți. Vasile Voiculescu	Exerciții de documentare, de identificare a caracteristicilor poeziei tradiționaliste, de formulare a unor opinii personale, de redactare a unor fișe de lucru, materiale documentare asupra unei epoci, a unui curent literar și de structurare a unei expuneri pe o	S15-17	6	Lectura critică Investigația Miniproiectul	

		1.3. Folosirea adecvată a strategiilor de comunicare orală în monolog și dialog, în vederea realizării unei comunicări eficiente și personalizate.		temă dată.	S18-19 Practică comasată			
4.	Perioada postbelică: poezia; curente culturale.	3.4. Selectarea unor tehnici adecvate de documentare și cercetare a unei teme. 1.3. Folosirea adecvată a strategiilor de comunicare orală în monolog și dialog, în vederea realizării unei comunicări eficiente și personalizate. 2.1. Adecvarea strategiilor de lectură la specificul textelor literare studiate, în vederea înțelegerii și interpretării personalizate. 3.1. Analiza relațiilor dintre o operă studiată și contextul cultural în care a apărut.	☐ <i>Neomodernismul.</i> Nichita Stănescu	Exerciții de alcătuire a fișelor de lectură, de redactare a unei sinteze și de prezentare orală. Exerciții de comentare a textului literar, de exprimare a propriei opinii, de structurare a unui dialog pe o temă dată, de redactare a unui eseu liber	S 20-23	8	Investigația Expunerea (PPT) Brainstorming Lectura explicativă Lectura critică Investigația Conversația euristică	Portofoliul Prezentarea PPT
5.	Perioada postbelică: proza	2.1. Adecvarea strategiilor de lectură la specificul textelor literare studiate, în vederea înțelegerii și interpretării personalizate. 3.4. Selectarea unor tehnici adecvate de documentare.	Romanul postbelic: ☐ <i>Moromeții</i> , Marin Preda	Exerciții de analiză a textului, de prezentare orală a unei secvențe narative din roman, vizionarea filmului. Exerciții de documentare și de prezentare a operelor literare.	S 24-27	8	Lectura explicativă Lectura critică Investigația, lectura critică, conversația euristică	Portofoliul
6.	Recapitulare finală	1.2. Utilizarea achizițiilor lingvistice, cu accent pe aspecte normative. 1.3. Folosirea adecvată a strategiilor de comunicare orală în monolog și dialog, în vederea realizării unei comunicări eficiente și personalizate.	1. Specii ale genului epic: basmul cult, nuvela, romanul. 2. Tipuri de romane 3. Epoci culturale si curente literare: umanism, iluminism, pașoptism, junimism, romantism, simbolism,	Exerciții de comentare a textelor literare și nonliterare, de exprimare a propriei opinii, de structurare a unui dialog pe o temă dată, de redactare a unui eseu argumentativ/descriptiv/structurat/liber.	S 28-30 S 31 - 35 Practică comasată	6	Conversația euristică Exercițiul	Portofoliul

MINISTERUL EDUCAȚIEI
CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE
ÎNVĂȚĂMÂNT PROFESIONAL SPECIAL

		2.1. Adecvarea strategiilor de lectură la specificul textelor literare studiate, în vederea înțelegerii și interpretării personalizate. 4.1. Adecvarea tehnicilor și strategiilor argumentative la situații de comunicare diverse.	modernism și tradiționalism, neomodernism, postmodernism 4. Textul literar și textul nonliterar 5. Textul liric 6. Textul dramatic 7. Stiluri funcționale 8. Situația de comunicare					
--	--	---	--	--	--	--	--	--

Planificarea calendaristică se va modifica/ajusta în funcție de intervalele (săptămânile) de desfășurare a stagiilor de instruire practică comasată stabilite la nivelul fiecărei unități de învățământ.

III. EVALUAREA GRADULUI DE ACHIZIȚIE A COMPETENȚELOR ANTERIOARE

În vederea evaluării gradului de achiziție a competențelor dobândite în clasele anterioare este necesară o evaluare inițială centrată pe competențe, cu rol diagnostic și prognostic, care să indice nivelul achizițiilor învățării raportate la curriculum (măsurarea gradului de realizare a competențelor vizate).

Misiunea noastră ca dascăli este de a pregăti elevul pentru „a fi” și „a deveni”, pentru autonomie, pentru autoeducație și autoevaluare. În condițiile învățământului românesc de astăzi, se impune o altă manieră de abordare a evaluării rezultatelor școlare, un model de proiectare / realizare a procesului integrat de predare – învățare – evaluare mai eficient, centrat, cu adevărat, pe elev. Activitățile de evaluare trebuie proiectate din perspectiva nevoilor de formare ale celui educat. Este necesar ca evaluarea să fie centrată pe aspectele ei formative, astfel încât să cultive și să susțină interesul elevilor pentru studiu, să-i îndrume în activitatea de învățare.

În contextul curriculumului centrat pe competențe, evaluarea gradului de dobândire a acestora dobândește o importanță crescută. Pe de altă parte, accentul pe elev, respectiv pe activitatea de învățare, evidențiază deplasarea accentului de la evaluarea produselor învățării la evaluarea proceselor cognitive în timpul activității de învățare.

Instrumentul de evaluare reprezintă un element constitutiv al metodei, prin intermediul căruia elevul ia la cunoștință sarcina de evaluare. El este cel „care pune în valoare atât obiectivele de evaluare, cât și demersul inițiat pentru a atinge scopul propus”. Alegerea celor mai adecvate metode și instrumente de evaluare reprezintă o decizie importantă în vederea realizării unui demers evaluativ pertinent și util. Pedagogul belgian Gilbert De Landsheere aprecia că: „O evaluare corectă a învățământului nu va putea fi posibilă niciodată cu ajutorul unui instrument unic și universal. Trebuie să ne orientăm ferm spre o abordare multidimensională (...)”. (Stanciu, M., 2003, p.284)

Este recomandabil ca profesorii să folosească în mod adecvat scopurilor educaționale toate tipurile de evaluare: inițială, continuă și sumativă, evaluare de proces, de produs și de progres. De asemenea, pentru a-i motiva pe elevi, se vor folosi metode și instrumente complementare de evaluare: observarea sistematică a comportamentului elevilor, portofoliul, autoevaluarea. Pentru realizarea studiilor de caz se vor folosi investigația și proiectul ca metode complementare de evaluare.

Proiectarea evaluării inițiale se va baza pe sarcini de evaluare variate care să vizeze competențele stipulate în programele claselor anterioare din aria curriculară *Limba și comunicare*, cu un mai mare accent pe cele din perioada anilor școlari anteriori.

Test inițial

- Toate subiectele sunt obligatorii
- Se acordă 10 de puncte din oficiu

Citește următorul fragment:

V-aș putea spune că basmele s-ar fi revărsat asupra copilăriei mele ca dintr-un corn al **belșugului**. Nu. Foamea de basm, firească vârstei, mi-o **astâmpăra**, cu intermitențe, ce atârnuu de vremuirea de afară, sau de urâtul inimii, numai Mama cu cele câteva povești ale ei. Nu știa Mama prea multe, dar nimerea fără greș tonul lumii ireale, încât chiar glasul ei mi se părea că vine dintr-o a patra dimensiune a spațiului. La dorința mea, ea îmi repeta adesea o poveste, ce aducea cu: „Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte”. Basmul se mișca la început printr-o lume reală, ca s-o ia apoi, pe imperceptibile trepte, spre alt tărâm (...) Această poveste, în care **se împleteau** atâtea și atâtea **amănunte**, fapte și peripeții, duse acum de apa uitării, vroiam iarăși și iarăși s-o aud din gura Mamei. De fieștecare dată, povestea **mă tulbura** în toată ființa. Mă tulbura basmul pentru dulcea amărăciune cu care vorbea despre zările fericirii, dar și pentru simțământul amețitor, ce-mi da, cu privire la încălecarea timpurilor, ce stăpânesc lumea cu tărâmurile ei.

Lucian Blaga, *Hronicul și cântecul vârstelor*

1. Notează sensul din text al următoarelor cuvinte: belșug, astâmpăra, se împletea, amănunte, mă tulbura (0,50x5-2,50 puncte)

2. Scrie, într-un enunț, titlul basmului cu care semăna povestea mamei autorului. (1,00 punct)

3. Identifică, în textul citat, un mod de caracterizare al mamei autorului. Notează răspunsul și justifică-l cu un citat potrivit (1,50 puncte)

4. Redactează rezumatul textului citat (3 puncte)

Se acordă 1 punct din oficiu. Se acordă 1 punct pentru lizibilitate și corectitudine.

Test inițial
Barem de evaluare și notare

Se acordă 1 punct din oficiu.

Se acordă 1 punct pentru lizibilitate și corectitudinea exprimării.

1. Se acordă câte 0,50 puncte pentru fiecare răspuns corect: belșug – bogăție, astâmpăra – potoli, se împleteau – se îmbinau, amănunte – detalii, mă tulbura – mă emoționa (0,50x5=2,50 puncte)
2. Se acordă 0,50 puncte pentru notarea răspunsului corect („Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte”), 0,25 puncte pentru notarea răspunsului în enunț, 0,25 puncte pentru corectitudinea exprimării, respectarea normelor de ortografie și de punctuație (0,50+0,25+0,25=1,00 punct)
3. Identificarea modului de caracterizare (caracterizare indirectă – grijă, atenție, dragoste față de copil: „îmi repeta adesea câte o poveste”; „foamea de basm (...) mi-o astâmpăra”, talent de povestitor: „glasul ei mi se părea că vine din a patra dimensiune (...) povestea mă tulbura în toată ființa”) 0,50 – identificarea modului de caracterizare, 0,50 – justificarea răspunsului cu un citat semnificativ din text, 0,25 puncte pentru notarea răspunsului în enunț, 0,25 puncte pentru corectitudinea exprimării, respectarea normelor de ortografie și de punctuație (0,50 + 0,50 + 0,25 + 0,25 = 1,50 puncte)
4. Elaborarea rezumatului textului citat, ținând cont de trăsăturile acestui tip de text: utilizarea persoanei a III-a, absența dialogului, absența citatelor etc. – prezentare completă 2,50 puncte / prezentare schematică 2,00 puncte, încercare de redactare a rezumatului 1,00 punct; 0,50 puncte pentru corectitudinea exprimării, respectarea normelor de ortografie și de punctuație (2,50+0,50 = 3,00 puncte)

IV. RECOMANDĂRI PENTRU CONSTRUIREA NOILOR ACHIZIȚII

1. Una dintre cele mai importante discipline în studiile pedagogice este metodologia predării.

Profesorii ar trebui să fie obișnuiți cu diferite metode de predare pentru a face față diversității în clasă. Diversitatea este o caracteristică tipică a unei clase, cauzată de diferențele dintre nivelurile, interesele, genul, abilitățile, mediul cultural și familial al elevilor și dificultățile de învățare.

Evident, elevii cu dizabilități de învățare au nevoie de sprijin. Încurajarea profesorilor și ajutorul specialiștilor, curriculum adecvat, organizare, programa, sistem de evaluare,

cooperare între profesori, cadre didactice și părinți, o atmosferă școlară pozitivă - acestea sunt doar câteva dintre căile spre succes. Toți copiii pot învăța într-o anumită măsură. Același lucru este valabil și pentru elevii cu CES, care de fapt pot avea foarte mult succes în procesul de învățare. În ceea ce privește limba română succesul poate depinde de complexitatea limbii, gramaticii, ortografiei, fonologiei etc.

Profesorii, care ar trebui să respecte diferențele de învățare ale elevilor, sunt încurajați să facă unele schimbări utile în abordarea, metodele, resursele sau modalitățile lor de predare.

Profesorii trebuie să identifice preferințele elevilor, oferindu-le chestionare și după evaluare și feedback vor stabili stilul de învățare al fiecărui elev.

Variatatea dizabilităților, a abilităților scris-citit face posibilă pentru fiecare elev să selecteze și să citească o carte, să finalizeze activități conexe și să se angajeze în activități deschise - discuții de răspuns în care elevii pot împărtăși, compara și contrasta modul în care au tratat diferitele cărți și probleme conexe. Oferă copiilor posibilitatea de a împărtăși punctele lor de vedere și să își exprime incertitudinile pe măsură ce învață să trăiască cu frații, prietenii și colegii, comunitatea.

Predarea se bazează pe :

- (a) abilitățile de înțelegere preced abilitățile productive în învățarea unei limbi;
- (c) abilități dobândite prin transfer către alte abilități;
- (d) predarea ar trebui să accentueze sensul mai degrabă decât forma; și
- (e) predarea trebuie să reducă la minimum stresul elevului.

2. Demersul de construire a achizițiilor viitoare:

- păstrați în centrul atenției cursantul și nu etichetați; elevii cu CES sunt persoane cu personalitate. Elevul ar putea fi introvertit, extrovertit, creativ etc.
- încurajați și folosiți activități care dezvoltă empatie și înțelegere în sala de clasă în orice moment; de exemplu, multe activități pot implica găsirea lucrurilor pe care le aveți în comun sau care sunt diferite. Exploatați acest tip de activitate lingvistică.
- oferiți elevilor posibilitatea de a prezenta și exersa limbajul în moduri diferite și în sensuri diferite.
- elaborați un sistem de mentorat de la egal la egal sau de prieteni, în care cursanții se ajută reciproc și împărtășesc abilități.
- instrucțiuni clare, concise, graduale; oferiți-le în ordinea în care doriți să se facă și foarte simplu. Evitați secvențialele. Verificați oferind un exemplu și obținând un exemplu de la elevi.
- folosiți un limbaj pozitiv în clasă. Spuneți ce doriți să facă elevii, nu ce nu doriți să facă.
- folosiți imagini vizuale pentru a consolida regulile și rutinele. Puneți un set de imagini care prezintă diferite părți ale lecției - ascultare (ureche), vorbire (gură), scriere (stilou) citire (carte) și puneți-le pe tablă la începutul lecției pentru a arăta ordinea zilei.
- gândiți-vă la nevoile elevilor dvs. și construiți un plan de așezare. De exemplu, elevii cu dizabilități de auz vor trebui să stea lângă profesor, elevii cu ADHD trebuie să stea departe de puncte de distragere a atenției, cum ar fi ferestrele și caloriferele.

3. Există multe **strategii** care sunt esențiale pentru o bună predare în general; aplicarea atentă a acestora este esențială pentru elevii cu CES:

a. În primul rând, toate aspectele lingvistice, inclusiv citirea, ortografia / scrierea, ascultarea, vorbirea, exercițiile de gramatică și vocabular, ar trebui abordate cumva în fiecare lecție. Toate aspectele sunt la fel de importante pentru învățarea unei limbi. Astfel, abordarea

multor aspecte / domenii lingvistice în aceeași lecție oferă de obicei mai multe opțiuni și posibilități care ar trebui să le permită elevilor să dobândească cunoștințe.

b. În al doilea rând, profesorii ar trebui să predea într-un mod explicit, deoarece elevii pot avea probleme cu înțelegerea și utilizarea corectă a modelelor fără explicații explicite. Subiectele și conținutul pot fi împărțite în segmente / părți mici și predate individual. Mai mult, subiectele pot fi predate într-o ordine logică, în timp ce elevii sunt îndrumați și direcționați de profesor. Scopul predării explicite este de a oferi instruire ghidată în înțelegerea de bază a abilităților date.

Utilizarea predării explicite într-o clasă este cu adevărat importantă pentru pronunție, citire și ortografie adecvate;

c. Indiferent ce carte sau curs folosește un profesor, este recomandat să analizeze cu atenție fiecare unitate din ea.

Uneori, unitățile din manuale sunt adesea destul de lungi și pline de elemente lingvistice noi. Este benefic pentru elevi (și probabil și pentru profesor) să taie fiecare unitate în unități mai mici, secvențiate logic. Acest lucru permite profesorului să se concentreze asupra predării, să explice modul în care noile aspecte de cunoaștere se conectează cu cele anterioare și să lucreze cu exerciții mai profundat.

d. Folosirea „predării multisenzoriale” este destul de eficientă. Programele de predare multi-senzoriale sunt concepute pentru a permite cursanților să înțeleagă cunoștințele folosind nu unul dintre simțurile sau canalele lor, ci cât mai multe posibil. Predarea multisenzorială se referă la utilizarea simultană a tehnicilor vizuale, auditive și kinestezico-tactile pentru a spori memoria și învățarea. Se fac legături în mod constant între vizual (ceea ce vedem), auditiv (ceea ce auzim) și kinestezico-tactil (ceea ce simțim). Este o metodă de predare eficientă atunci când profesorii și elevii lor se bazează pe toate cele trei căi de învățare, mai degrabă decât să se concentreze pe o metodă de memorie / rechemare, o metodă de urmărire sau o metodă fonetică. Învățarea multisenzorială are loc atunci când un profesor prezintă obiective de învățare și materiale de învățare în așa fel încât elevii să poată învăța văzând, auzind, atingând (hands-on) și a spune (kinestezic oral). Predarea multisenzorială include o varietate de materiale utilizate în afară de mișcarea corpului. Există carduri de culoare și formă, imagini, mese, țesături și alte materiale. Mai mult, jocurile pot fi folosite ca activități care ar trebui să prezinte limbajul într-un mod multisenzorial și amuzant. Cu cât un profesor este mai creativ și mai inventiv, cu atât activitățile multisenzoriale vor fi încorporate în lecție.

e. O altă abordare utilă este predarea într-un mod meta-cognitiv sau meta-lingvistic. Această abordare oferă oportunități de a procesa corect conceptele de limbă prin verbalizarea unei anumite activități lingvistice, cum ar fi pronunția și formarea structurii și formarea de cuvinte gramaticale. O abordare meta-cognitivă îi poate ajuta pe elevi să învețe cum să preia controlul propriei lor învățări prin definirea obiectivelor de învățare și monitorizarea progresului lor.

Elevii vor avea nevoie de predarea specifică a vocabularului pentru a înțelege un subiect sau un text. Activitățile pentru a facilita achiziționarea vocabularului pot include următoarele:

-Utilizați un element vizual pentru a introduce subiectul, de exemplu, un model, , diagramă, desen animat sau fotografie. Exersați vocabularul și dezvoltați un fond de cuvinte. Afișați pe o diagramă sau cereți elevilor să eticheteze propria copie a elementului vizual.

- Grupați vocabularul în categorii alocate profesorului sau permiteți elevilor să determine propriile categorii. În discuția ulterioară, elevii își explică alegerile.

- Potrivii un cuvânt cu definiția acestuia sau identificați o definiție corectă din mai multe opțiuni.

- Dacă este cazul, puneți cuvinte pe un continuum, de ex. ou, lavă, pupă, omidă, fluture.

- Dezvoltați familii de cuvinte folosind cuvinte asociate.

Strategiile de citire se concentrează pe a-i ajuta pe elevi să înțeleagă sensul din text. Profesorii pot alege dintre următoarele activități :

- Citiți textul cu voce tare pentru întreaga clasă sau pentru un grup mic de studenți cu nevoi speciale pentru a ajuta la înțelegere și a demonstra o lectură fluentă.
- Faceți explicită funcția caracteristicilor specifice ale limbajului, de ex. „Pe de altă parte înseamnă că scriitorul va vorbi despre o viziune opusă.”
- Gândește-te și notează. În urma unei solicitări, elevii nu mai citesc și notează o întrebare, o idee sau o legătură pe care au făcut-o cu textul.
- Gândiți-vă la partajarea perechii. În loc să pună o întrebare de clasă la care răspunde o persoană, fiecare elev scrie un răspuns la întrebare și îl împărtășește cu colegul său

Profesorii au la dispoziție o multitudine de resurse digitale deschise utile pentru predare-învățare-evaluare, care s-au dezvoltat cu prioritate în perioada școlii la distanță.

În acest context, este foarte important ca profesorii să aibă abilități specifice pentru:

- a identifica, a evalua și a selecta resursele digitale potrivite în acord cu competențele vizate nivelul elevilor;
- a crea și a modifica resursele digitale – proprii sau preluate de la alți profesori – prin adaptarea la scopul propus al învățării, la grupul de elevi și la contextul de predare;
- a respecta regulile privind drepturile de autor atunci când folosesc, modifică și partajează resurse și să protejeze conținutul și datele sensibile.

Pentru identificarea, selectarea și adaptarea resurselor digitale de învățare, precum și pentru partajarea resurselor elaborate de profesori, recomandăm :

- <https://digital.educd.ro/>
- <https://digitaledu.ro/>
- <https://www.eduapps.ro/resurse-educationale>

Utilizarea tehnologiilor și a resurselor digitale contribuie la:

- facilitarea unor abordări inovative de evaluare;
- monitorizarea constantă a progresului elevilor;
- oferirea de feedback rapid către elevi cu privire la rezultatele evaluării;
- autoevaluarea propriilor strategii de predare și adaptarea acestora la nevoile elevilor.

Evident, elevii cu dizabilități de învățare au nevoie de sprijin. Încurajarea profesorilor și ajutorul specialiștilor, curriculum adecvat, organizare, programa, sistem de evaluare, cooperare între profesori, cadre didactice și părinți, o atmosferă școlară pozitivă - acestea sunt doar câteva dintre căile spre succes. Toți copiii pot învăța într-o anumită măsură. Același lucru este valabil și pentru elevii cu CES, care de fapt pot avea foarte mult succes în procesul de învățare. În ceea ce privește limba română succesul poate depinde de complexitatea limbii, gramaticii, ortografiei, fonologiei etc.

Modelul de activitate de învățare propus în continuare are caracter de recomandare și de orientare pentru profesori, aceștia având libertatea de a o utiliza, de a o completa sau de a o înlocui, astfel încât să asigure un demers didactic adecvat situației concrete de la clasă.

În acest fel, proiectarea unor parcursuri de învățare individualizate nu mai este doar un deziderat, ci devine realizabilă, existând modalități concrete de punere în practică. Structura propusă, respectiv exemplele rezultate prin aplicarea acestor repere, vizează modele de activități de învățare necesare structurării celor trei competențe generale din programă.

Test sumativ

Subiectul I – 70 de puncte

Citește următorul fragment:

Eminescu și eu ne-am împrietenit în iarna anului 1869 la Viena, unde ne urmam studiile universitare.

Deși tânăr, de abia douăzeci de ani, el avuse până atunci o viață zbuciumată, umblase ani de zile de-a rândul răzleț ca un copil pierdut, se zbătuse pe la Sibiu, pe la Blaj, pe la Beiuș, și ca sufleor la trupe călătore în fel de fel de mizerii, cunoștea în toate amănuntele ei partea urâtă a vieții omenești și era oarecum copt înainte de vreme. Nu-și urmase în mod regulat studiile secundare, dar citise mult, și nu numai că își făcuse reputațiunea literară, ci știa totodată multă carte și judeca cu capul lui. Cu deosebire largi îi erau cunoștințele în ceea ce privește literatura tuturor popoarelor, istoria universală și cea română îndeosebi, filosofia tuturor timpurilor și limbile clasice și cea română.

Iară eu trăisem în o lume strâmtă și nu știam nimic.

Avusem o copilărie care acum, la vârsta la care mi-a fost dat să ajung, după dezamăgirile prin care am trecut și-n împrejurările în care-mi petrec viața, mi se pare înspăimântător de fericită.

Eram, alături de o soră mai mare, singurul băiat la părinți, oameni cu stare, frunțași știuți de bine în lumea lor și legați fie prin înrudire, fie prin prietenie, cum se zice, cu toată lumea.

Ioan Slavici, *Amintiri*

A.Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței „oameni cu stare”. (6 puncte)
2. Menționează orașul în care s-au întâlnit Mihai Eminescu și Ioan Slavici, utilizând informațiile din textul dat. (4 puncte)
3. Precizează ce fel de copilărie a avut autorul, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. (6 puncte)
4. Explică de ce autorul îl admiră pe Mihai Eminescu, utilizând informațiile din textul dat. (4 puncte)
5. Prezintă în 30-50 de cuvinte, relația dintre autor și Mihai Eminescu, așa cum reiese din textul dat. (10 puncte)

B.Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă persoanele cu stiluri de viață diferite pot să devină sau nu prieteni, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul „Amintiri” de Ioan Slavici, cât și la experiența personală sau culturală. (40 de puncte)

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

-formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corepunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente. (25 de puncte)

-utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. (15 puncte)

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, fragmentul de mai jos, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice (20 de puncte)

Atât de fragedă, te-asemeni
Cu floarea albă de cireș,
Și ca un înger dintre oameni
În calea vieții mele ieși.

Din încrețirea lungii rochii
Răsari ca marmura în loc –
S-atârnă sufletu-mi de ochii
Cei plini de lacrimi și noroc.

Abia atingi covorul moale,
Mătasea sună sub picior,
Și de la creștet până-n poale
Plutești ca visul de ușor.

O, vis ferice de iubire,
Mireasă blândă din povești,
Nu mai zâmbi! A ta zâmbire
Mi-arată cât de dulce ești,

Cât poți cu-a farmecului noapte
Să-ntuneci ochii mei pe veci,
Cu-a gurii tale calde șoapte,
Cu-mbrățișări de brațe reci (...)

Mihai Eminescu, *Atât de fragedă*

Puncte din oficiu: 10 puncte

Test sumativ
Barem de evaluare și notare

-Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.

-Se acordă 10 puncte din oficiu.

Subiectul I – 70 de puncte.

A – 30 de puncte

1. indicarea sensului din text al cuvântului dat (de exemplu: *om bogat, înstărit, cu avere* etc.) – 2 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, respectarea normelor de ortografie și de punctuație – 1 punct (4 puncte)
2. menționarea orașului (de exemplu: Viena) - 4 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, respectarea normelor de ortografie și de punctuație – 1 punct (6 puncte)
3. precizarea tipului de copilărie a autorului (de exemplu: *fericită* etc.) - 2 puncte; justificarea răspunsului cu o secvență semnificativă din text (de exemplu: „Avusem o copilărie care acum, la vârsta la care mi-a fost dat să ajung, după dezamăgirile prin care am trecut și-n împrejurările în care-mi petrec viața, mi se pare înspăimântător de fericită...”) – 2 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, respectarea normelor de ortografie și de punctuație – 1 punct (6 puncte)
4. explicarea motivului pentru care autorul îl admiră pe Mihai Eminescu: precizarea motivului (de exemplu: *pentru cultura și memoria sa* etc.) – 2 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, respectarea normelor de ortografie și de punctuație – 1 punct (4 puncte)
5. prezentarea relației dintre autor și Mihai Eminescu, așa cum reiese din textul dat: precizarea relației (de exemplu: *de admirație, de prietenie* etc.) – 4 puncte; prezentare adecvată și nuanțată – 4 puncte/încercare de prezentare – 1 punct; respectarea precizării numărului de cuvinte – 1 punct; corectitudinea exprimării, respectarea normelor de ortografie și de punctuație – 1 punct (10 puncte)

B – 40 de puncte

-formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție – 2 puncte

-câte două puncte pentru enunțarea oricăror două argumente adecvate opiniei formulate: enunțare clară, în concordanță cu opinia formulată – 2 puncte/încercare de enunțare – 1 punct; (3x2 – 6 puncte)

-câte două puncte pentru dezvoltarea corespunzătoare a fiecăruia dintre cele două argumente enunțate: dezvoltare clară, nuanțată – 2 puncte/încercare de dezvoltare – 1 punct; (3x2 – 6 puncte)

-valorificarea textului în dezvoltarea oricărui argument – 3 puncte/simpla citare a unor secvențe din text – 1 punct; raportarea la experiența personală sau culturală în dezvoltarea oricărui argument – 3 punct (3+3 – 6 puncte)

-formularea unei concluzii pertinente – 2 punct

-utilizarea corectă a conectorilor în argumentare: utilizare adecvată – 3 puncte; utilizare parțial adecvată – 1 punct (3 puncte)

-respectarea normelor limbii literare: 0-1 greșeli lexicale sau morfo-sintactice – 5 puncte; 2 sau mai multe greșeli – 0 puncte (1 punct)

-redactarea normelor de ortografie și de punctuație: 0-1 greșeli ortografice și de punctuație – 5 puncte; 2 sau mai multe greșeli – 0 puncte (1 punct)
-așezarea în pagină, lizibilitatea – 3 puncte
-respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte – 2 puncte
În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea – 20 de puncte

Conținut – 12 puncte

-comentarea textului, prezentând relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice: prezentare adecvată și nuanțată – 12 puncte; prezentare ezitantă – 6 puncte; simpla precizare a ideii poetice/a mijloacelor artistice – 3 puncte.

Redactare – 8 puncte

-utilizarea limbii literare – 2 puncte
-logica înlănțuirii ideilor – 2 puncte
ortografia – 2 puncte
-punctuația – 2 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

V. ADAPTAREA LA PARTICULARITĂȚILE/CATEGORIILE DE ELEVI CU DIZABILITĂȚI

Procesul de adaptare curriculară este unul permanent, fie că se referă la programe, planificări, activități de învățare sau instrumente de evaluare, la școala în format fizic, hibrid sau online. În elaborarea instrumentelor de evaluare, în consolidarea achizițiilor, în proiectarea și realizarea activităților de învățare, în selectarea strategiilor, cadrul didactic trebuie să țină cont de particularitățile individuale ale elevului, mai ales în contextul cerințelor educaționale speciale (gradul de handicap, tipul de deficiență, contextul medical) și al mediului din care provine și în care se dezvoltă elevul (mediul urban, mediul rural, copii instituționalizați, copii de etnii diferite, copii din medii sociale defavorizate, copii aflați în situații vulnerabile). De asemenea, cadrul didactic trebuie să aibă în vedere adaptarea procesului instructiv-educativ în funcție de condițiile de desfășurare a activităților didactice (numărul de elevi din clasă, dotările cu echipamente tehnice moderne, clase eterogene cu deficiențe variate și cu nivel diferit de achiziții al elevilor, stiluri de învățare diferite). În acest sens, proiectarea de activități se va face diferențiat, pe niveluri cognitive și de achiziții minimale, medii și înalte, pe stiluri de învățare diferite (vizual, auditiv, kinestezic).

Evaluarea diferențiată este un instrument care vine în sprijinul unui proces didactic eficient și realist. Pornind de la contextul și aspectele specifice ale studierii limbii române în unitățile de învățământ special, se impune o abordare metodologică și lingvistică nuanțată, care are în vedere îmbogățirea permanentă a vocabularului, activizarea fondului lexical cunoscut de elevi și utilizarea acestuia în contexte variate, formarea exprimării corecte, adecvate contextului de comunicare.

Toți elevii care participă la procesul de educație trebuie să beneficieze de o diferențiere educațională pentru că: au abilități diferite, au interese diferite, au experiențe anterioare de învățare diferite, provin din medii sociale diferite, au diferite comportamente afective (timiditate,

emotivitate), au potențial individual de învățare, învață în ritmuri diferite, au stiluri de învățare diferite.

Se recomandă folosirea, în activitățile de limbă română, a metodelor activ-participative, a învățării prin cooperare, a valorificării cântecului, jocului, a activităților de pedagogia dramei, a colaborării profesor – elev, în vederea însușirii limbii române.

Procesul instructiv-educativ presupune folosirea competențelor de comunicare orală și scrisă realizate atât prin metode tradiționale cât și prin metode activ-participative, completate de metode alternative (metoda lui Meixner, PECS, LMG, metoda Globală), ținând cont de particularitățile psihoindividuale ale elevilor urmărind evidențierea transferurilor interdisciplinare.

Aplicându-se metode diferite se obțin rezultate bune în pregătirea elevilor. De asemenea, însușirea unor cunoștințe noi poate deveni mai dificilă sau mai ușoară pentru unii și aceiași elevi, în funcție de metodele utilizate. În același timp, s-a putut constata că exersarea funcțiilor intelectuale este condiționată nu numai de conținuturile date, ci și de forma în care acestea sunt aduse la cunoștința elevilor, adică de metodele utilizate.

Implicarea activă și interactivă a elevilor cu întregul lor potențial intelectual, fizic, afectiv-motivațional și volițional, cu creativitatea și productivitatea lor, reprezintă premisa unei instruiți eficiente, interactive, care își propune ca rezultat, elaborarea de noi structuri cognitive-intelectuale, afective, motivaționale și voliționale operaționale. Astfel, activizarea reprezintă un rezultat al instrucției/autoinstrucției și educației/autoeducației și, deopotrivă, o premisă a unei instrucții/autoinstrucții și educații/autoeducații eficiente, de nivel superior. Dintr-un participant pasiv și docil, din obiect al învățării, elevul devine subiect activ al unei activități orientate de propriile sale nevoi și interese educaționale.

Profesorul este cel care creează mediul educațional favorabil, stimulat și interesant pentru învățare în clasă, iar elevul este cel care aduce ceva din viața lui, din afara școlii sau experiența lui de viață. În cadrul orelor de limbă și literatură română, se pot folosi o multitudine de metode care să stârnească interesul elevilor. Elevii citesc cu plăcere orice text dacă li se orientează atenția, curiozitatea și interesul față de acesta. De cele mai multe ori, aceste metode îi solicită pe aceștia să formuleze întrebări referitoare la text, întrebări care să-i stimuleze pe colegii lor în căutarea răspunsurilor. Nici unii, nici ceilalți nu ar reuși să facă acest lucru, dacă nu ar citi textul cu atenție. Animația îi cuprinde și atunci când întrebarea pusă are mai multe soluții. Uneori, metodele îi antrenează în citirea pe roluri prin dramatizări, prin organizarea și distribuirea rolurilor în echipă, precum și prin folosirea unui vocabular propriu în replicile lor. Dezbaterile unor probleme care îi interesează, folosind argumente "pro" și "contra", îi ajută să decidă dacă acceptă sau nu valorile și ipotezele din text.

Receptarea mesajelor și a informațiilor se face prin comunicare elev-elev sau profesor-elev, ceea ce contribuie la învățarea de tip activ.

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățare. Ea trebuie corelată cu toate activitățile didactice. Abordarea comunicativ-funcțională impune atât evaluarea inițială la începutul anului școlar, cât și cea formativă cu scopul urmăririi progresului înregistrat de fiecare elev, în parte. Competențele de comunicare vor fi evaluate pe tot parcursul anului școlar.

Evoluția copilului va fi înregistrată, comunicată și discutată cu părinții. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui copil.

Se va evalua competența de receptare (înțelegerea după auz), de producere orală (vorbirea), citirea corectă, lectura comprehensivă, scrierea cuvintelor, a propozițiilor cu respectarea convențiilor limbajului scris.

Se recomandă cu prioritate tehnici moderne de evaluare precum: observarea sistematică a comportamentului elevilor, centrarea pe progresul personal, autoevaluarea, realizarea unor

proiecte care să valorifice achizițiile copiilor și să stimuleze în același timp dezvoltarea de valori și atitudini.

În practica școlară s-au îmbunătățit metodele și tehnicile de evaluare în scopul realizării unor corelații eficiente între predare-învățare-evaluare și pentru a atinge dezideratele propuse pentru formarea personalității autonome, libere și creatoare utilizându-se în paralel cu metodele tradiționale.

Este recunoscut faptul că aceste metode de evaluare constituie o alternativă la formulele tradiționale a căror prezență domină. Alternativele oferite constituie opțiuni metodologice și instrumentale care îmbogățesc practica evaluativă evitând rutina și monotonia.

În procesul instructiv-educativ la elevii cu D.M.U. sau D.M.M. se recomandă utilizarea următoarelor metode activ-participative:

- Brainstormingul;
- Diagrama Venn;
- Explozia stelară;
- Predicțiile;
- Jocul de rol;
- Cubul;
- Mozaicul;
- Știu/vreau să știu/am învățat;
- Ciorchinele;
- Învățarea prin cooperare;
- Ce se vede? Ce se aude? Ce se simte?;
- Grupați/lucrați în perechi/comunicați;
- Pălăriile gânditoare;
- Turul galeriei;
- Jurnalul dublu;
- Cadranle;
- Jocul didactic;
- Portofoliul;
- Hărțile conceptuale;
- Proiectul;
- Jurnalul reflexiv;
- Tehnica 3-2-1;
- Metoda R.A.I.;
- Studiul de caz;
- Observarea sistematică a activității și a comportamentului elevului;
- Fișa pentru activitatea personală a elevului;
- Investigația;
- Interviu;
- Înregistrări audio și/sau video.

Cadrele didactice care vor realiza adaptarea curriculară vor lua în considerare și principiile pedagogice tradiționale binecunoscute pentru a respinge sau a evita sarcinile educaționale care depășesc posibilitățile de învățare ale elevilor cu CES:

- principiul legăturii teoriei cu practica;
- principiul sistematizării și continuității cunoștințelor;
- principiul însușirii conștiente și active a cunoștințelor;

- principiul accesibilității cunoștințelor sau respectării particularităților de vârste; principiul însușirii temeinice a cunoștințelor etc.

Sunt recomandate câteva sugestii metodologice în cadrul activității de proiectare și realizare diferențiată a instruirii:

- cadrul didactic trebuie să focalizeze esențialul: toți elevii trebuie să posede cunoștințele de bază;
- cadrul didactic trebuie să sesizeze diferențele dintre ele;
- instruirea și evaluarea sunt inseparabile;
- cadrul didactic poate schimba conținutul, produsul și procesul;
- toți elevii trebuie să participe la propria lor educație;
- cadrul didactic și elevii colaborează în învățare, planificând împreună, stabilind obiectivele, monitorizând progresul, stabilind succesele și eșecurile;
- cadrul didactic echilibrează normele de grup și individuale;
- cadrul didactic ghidează elevul în procesul de învățare și de adaptare

VI. BIBLIOGRAFIE:

- ***Ordin 3218/21.03.2014 Ministerul Educației Naționale privind aprobarea planurilor - cadru de învățământ pentru învățământul profesional special și a notei de fundamentare privind elaborarea acestora;
- ***Anexele nr. I și II la Ordinul ministrului educației nr. 3.702/2021 privind aprobarea programelor școlare pentru învățământul special preșcolar, primar și gimnazial, Vol I, Monitorul Oficial al României, Nr. 520 bis, 19 mai 2021;
- ***Programa școlară pentru disciplina limba și literatura română, clasele V – VIII, aprobată prin ordinul ministrului educației naționale nr. 3393 / 28.02.2017 ;
- ***Programa școlară Limba și literatura română clasa a IX-A ciclul inferior al liceului, aprobată prin Ordin al Ministrului Nr. 5099/09.09.2009;
- ***Programa școlară Limba și literatura română clasa a X-A ciclul inferior al liceului, aprobată prin Ordin al Ministrului Nr. 5099/09.09.2009;
- ***Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română, clasa a XI-a, aprobată prin OMECT nr. 4598/31.08.2004;
- ***Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română, clasa a XII-a, aprobată prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 5959 / 22.12.2006 ;
- ***Programa școlară aprobată prin ordin al ministrului nr.5235 /01.09.2008 Anexa 1 pentru disciplina Citire-Scriere-Comunicare, Clasele I - X, dizabilități mintale severe, profunde și/ asociate;
- ***Programa școlară aprobată prin ordin al ministrului nr. 3393/28.02.2017 Anexa nr. 2 pentru disciplina Limba și literatura română clasele a V-a – a VIII-a
- Costache, A., Ioniță, Fl., Lascăr, M.N., Savoiu, A., *Limba și literatura română, Manual pentru clasa a X-a*, Editura ART Educațional;
- Costache, A., Ioniță, Fl., Lascăr, M.N., Savoiu, A., *Limba și literatura română, Manual pentru clasa a XI-a*, Editura ART Educațional;
- Iancu, M., Lăzărescu, R., *Limba și literatura română*, Editura Corint ;

MINISTERUL EDUCAȚIEI
CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE
ÎNVĂȚĂMÂNT PROFESIONAL SPECIAL

- Gherguț, A., Frumos, L. Raus, G. (2016), *Educația specială. Ghid metodologic*, Ed. Polirom, Iași;
- Vlad, E. (1999). *Evaluarea în actul educațional terapeutic*, Ed. Prohumanitate, București;
- https://educatiaccontinua.edu.ro/upload/1599245301_LL%20GIMNAZIUL_EDP%20PENTRU%20BT.pdf

AUTORI

Coordonator ME - MITRAN LIANA MARIA – inspector general

Cadru didactic	Unitatea școlară de proveniență
Rof Claudia	Inspectoratul Școlar Județean Caraș-Severin
Gîrniceanu Cristina	Școala Profesională Specială pentru Deficienții de Auz "Sf. Maria" București
Baba Carina Anca	Liceul Special "Sf. Maria" Arad